

'Ik leg de Hollandse volksaard vast'

win heeft de film gezien, maar er hoefde van hem niets uit."

Voice-over

"Lijkt in de documentairewereld soms wel taboe. Ik heb het zelf ook jaren niet gedaan. Ik ben er niet meer zo streng in. In *On beauty and fall* hoor je in het begin van de film mijn eigen stem. En in *Angst*, mijn film over mensen met angststoornissen, trad Arthur Japin op als een soort *narrator*. In de film over Erwin Olaf hoor je ook gewoon de vragen die ik hem stelde. Je ziet me zelfs een keer door het beeld lopen."

Ingenieur

"Dat ben ik, ja, maar ik heb er echt helemaal niets mee. In Delft heb ik industriële vormgeving gestudeerd. Ik heb een ontzettend enerverende studententijd gehad, maar vanaf dag één wist ik dat die studie niets voor mij was. Maar ik was dan wel weer zo streberig om hem af te maken. Mijn afstudeerproject was het ontwerpen van een kabelaftak-klem."

"Ik zal proberen uit te leggen wat dat is. Onder de grond lopen dikke elektriciteitskabels. Van die kabel lopen weer iets minder dikke kabels naar de huizen. Nou, om zo'n iets minder dikke kabel op zo'n dikke kabel aan te sluiten, heb je een kabelaftak-klem nodig. Mijn opdracht als stagiair bij de Hollandse Apparatenfabriek in Ede was dat ding er lekker en mooi te laten uitzien. Raar eigenlijk, want hij verdween toch onder de grond. Of mijn kabelaftak-klem ooit in productie is genomen, weet ik eigenlijk niet."

Bert Haanstra

"Als jongen had ik natuurlijk wel eens zijn film *Alleman* gezien, maar pas toen ik *Pretpark Nederland* ging maken, ben ik bewust naar zijn werk gaan kijken. In mijn film zat ook een bewuste referentie: die scène waarin iemand op het strand worstelt met zijn parasol is helemaal Haanstra. Ik snap wel dat mijn werk zo vaak wordt vergeleken met het zijne. We hebben dezelfde specialiteit: het vastleggen van de Hollandse volksaard. En ja, ik heb ook de naam een heel naïef Nederland te laten zien, een Nederland waar geen kwaad in zit. *Angst* was een bewuste poging dat imago van me af te schudden. Mijn film over Erwin is ook heel anders. Maar in mijn film over Beatrix keert dat lieve Nederland weer in volle glorie terug, ben ik bang."

Mary Poppins

"Vond ik als jongen een fantastische film. Dat Julie Andrews en Dick Van Dyke een tekenfilm binnestapten: echt een sprookje. Ik heb Mary Poppins indertijd in Eindhoven gezien in Plaza, bij ons in de buurt. Dat was een seksbioscoop, maar op zaterdag- en zondagmiddag draaiden ze er kinderfilms. Mijn

mooiste herinnering is dat ze er op zo'n kindermiddag eens per ongelijk een seksfilm startten. Al die kinderen werden wild, maar het duurde nog vrij lang voordat de operateur doorhad wat er aan de hand was. Ik weet niet meer wat voor film het was, er staan me alleen schimmige beelden van blote dames bij. Het was in de jaren zeventig, dus het zal wel zo'n Tiroler film zijn geweest."

Speelfilmregisseur

"Of ik zelf een speelfilm zou willen regisseren, bedoel je? Heel erg graag! Ik weet ook precies welk boek ik zou willen verfilmen: *Boven is het stil* van Gerbrand Bakker. Dat is een heel mooi boek over een boenzoon die samenwoont met zijn bejaarde vader. Het probleem is alleen dat de rechten van het boek al zijn verkocht. Ik denk zeker dat ik het zou kunnen, een speelfilm maken. Ik heb ervaring met televisiedrama. En ik heb de nodige com-



dit jaar? Ik laat mijn films liever daar zien dan op het Idfa. Mijn werk is zo ontzettend Hollands, ik heb het idee dat het nauwelijks aan een internationaal publiek besteed is. Ik ben een paar keer naar buitenlandse filmfestivals geweest. Heel raar: iedereen zit dan echt heel serieus naar mijn werk te kijken. Dat zo'n film ook grappig is, snappen ze niet."

Acteur

"Vroeger wilde ik acteur worden. Toen ik niet werd toegelaten op de Toneelschool, ben ik in Delft gaan studeren. Daarna heb ik het nog een keer geprobeerd. Ik wist dat ik nooit heel goed zou worden, maar ik dacht: dan maar een minder goede acteur. Ik vond wel dat ik er de kost mee moest kunnen verdienen en ik gaf mezelf vier jaar om dat te bereiken."

"Mijn eerste rol was meteen het hoogtepunt van mijn acteercarrière: Jonathan in Herman Heijermans' *De wijze kater*. Het diepte-

'In het buitenland kijken ze heel serieus naar mijn werk. Dat het ook grappig is, snappen ze niet'

mercials gemaakt, onder andere voor Lu en Pearl. Dat zijn toch ook een soort minispeelfilms."

Twitter

"Een paar maanden geleden ben ik begonnen met twitteren. Het is voor het eerst dat ik zoiets doe, aan Facebook en Hyves heb ik nooit gedaan. Zou kunnen dat ik volgende maand weer stop met twitteren, maar tot nu toe vind ik het heel fascinerend. Een paar keer per dag meld ik iets, meestal over mijn werk. En blijkbaar vinden mensen dat interessant; ik heb nu zo'n 970 volgers en het worden er per dag meer. Wat me bevalt, is dat ik via Twitter mijn werk kan communiceren. Ik vertel waarom ik de dingen doe zoals ik ze doe. Ik kan ook vooroordelen over mezelf wegnemen. Mensen denken vaak dat het echt lachen is als ik aan het filmen ben. Nou helemaal niet, ik ben bloedserieus als ik werk."

Nederlands Film Festival

"De afgelopen vijf jaar is er altijd wel iets van me te zien geweest. De mensen van het festival zitten ook echt achter me aan: heb je nog iets

punt bereikte ik drieënhalve jaar later toen ik een associatief stuk over het ontstaan van de aarde een spermacel speelde. Toen ik me voor de zeventigste keer in het daarvoor benodigde witte pak hees, dacht ik: wat ben ik vredesnaam aan het doen? Wat die periode me geleerd heeft, is dat ik niet de fantasie van een regisseur wil uitbeelden, maar dat ik zelf wil creëren. Ik wil mijn eigen verhalen vertellen."

Vivienne Ypma

"Dat is toevallig een heel goede vriendin van me. Ik heb haar leren kennen toen ze nog de manager van Paul de Leeuw was. We hebben allebei een huisje aan het Kinselmeer. Ons oord heet heel origineel Kinselmeerzicht. Ze doet het goed hè, als directeur van de Kleine Komedie?"

On beauty and fall gaat morgen in première op het Nederlands Film Festival in Utrecht. Zie voor verdere vertoningen daar: www.nederlandsfilmfestival.nl

De documentaire wordt op 7 oktober door de NPS uitgezonden op Nederland 2.



Tomaat

Bob Frommé

Het is veertig jaar geleden dat de Aktie Tomaat opschudding veroorzaakte in de Nederlandse toneelwereld. (Dat wordt de komende weken uitgebreid herdacht.) Ik leefde toen ook al, ik was negentien.

Eerder dat jaar hadden studenten het Maagdenhuis bezet en in Parijs was het jaar daarvoor al herrie geweest. Ik hield niet van dat soort herrie. Mijn vader was voorstander van de Maagdenhuisbezetting, ik was tegen. Ik zag niet in dat een paar honderd studenten, aangevuld met 'sympathisanten', alle studenten konden vertegenwoordigen. De schreeuw om democratisering was tegenstrijdig met wat de schreeuwers zelf deden. Ze vielen met een gering aantal namens allen 'de vermolmde structuren' aan. Kijk, dat kan niet, als je zo enorm democratisch gezind bent.

Ik was zelf student. Ik had een tamelijk grote mond en vond het wel leuk als vertegenwoordiger van de eerstejaars hoogleraren tegen de haren in te strijken. Bij voorkeur tijdens vergaderingen van de Studieraad, waarin zowel studenten als wetenschappelijk medewerkers zitting hadden.

Toen ter sprake kwam dat we mochten meebeslissen tenzij de beslissing

'Meneer Frommé, ik had uw vader kunnen zijn!'

strijdig was met de leeropdracht van de hoogleraar, zei ik: "U kunt gewoon nee tegen beslissingen zeggen. Dan is dat medebeslissingsrecht eigenlijk een wassen neus." De hoogleraar zei daarop: "Meneer Frommé, ik had uw vader kunnen zijn!" Op mijn eigen wijze deed ik wel degelijk mee aan het vurig gewenste 'democratiseringsproces'.

Maar wat ik deed, was binnen de lijntjes. Alles wat daarbuiten viel, boezemde mij angst in, en woede.

Ik liep op een avond door de Leidsestraat nadat een demonstratie op rellen was uitgelopen. De Leidsestraat zag er geruïneerd uit. Alle ruiten van de banken, luchtvaartmaatschappijen en reisbureaus waren ingegooid (behalve bij het reisbureau van de DDR). Dat beeld riep grote angst op. Chaos, anarchie, destructie, de macht aan de horden.

Op de Dam zag ik hoe een jongen door een politiemotor met zijspan werd klemgereden tegen de Nieuwe Kerk en werd geslagen door de bakkenist. Die politiemannen deugden ook niet en konden zich wegens die chaos straffeeloos misdragen.

Eerder was ik getuige van een incident op de Utrechtse Kunstmarkt. De deelnemende kunstenaars waren geballoteerd. Er waren dus ook kunstenaars geweerd. Burgemeester Vonhoff, een gezette bôh-bôh-bôh-VVD'er die niet mijn sympathie had, stond op het punt de markt te openen toen één van de afgewezen kunstenaars op het podium sprong en de microfoon greep. Brullend liet hij weten welk onrecht hem en anderen was aangedaan.

Woede maakte zich van mij meester en ik was blij dat de politie de herriezoeker snel van het podium haalde.

Die tomatengooiers waren net zo.